

חזרה אל האחריות

בעולם כולו החל הדור הצעיר לחזור אל האחריות ואל הרצינות. החיפושיות הוסיפו לשגע את בנות הטיפשעשרה, ריקודים חדשים רדפו זה את זה. אך לא הזמרים ולא הרקדנים ייצגו את הנוער החדש של תשכ"ה.

ייצגו אותו ביטניקים מגודל-יוקן, שיצאו למדינות-הדרום של ארצות-הברית כדי להילחם למען זכויות הכושנים, להידרס על-ידי שוטרים, להירצח על-ידי גזענים. ייצגו אותו סטרי-דנטים שהפגינו ברחבי אמריקה נגד המלחמה בתיאטראם, ששבתו לפני הבית הלבן, ושטרפו בפומבי את הודעות-הגיוס שלהם, אף שהרוב ראה בהם כגוגים.

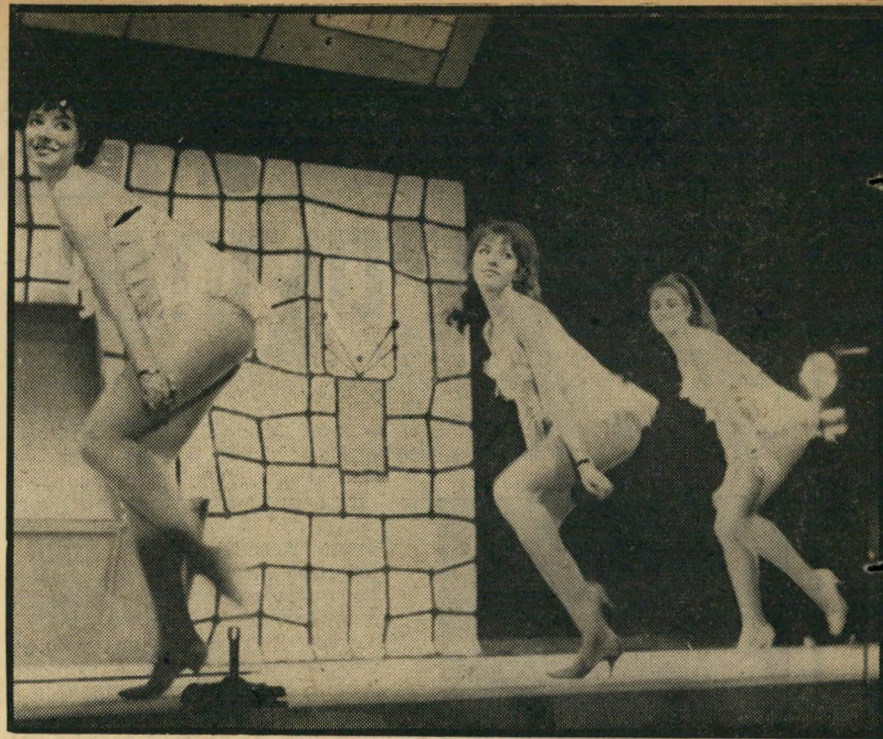
אפשר היה להתחכך על טיב השקפותיהם ועל צידקת גישתם. אך איאפשר היה להתרשם מן האחריות החדשה שפשטה בדור הצעיר. הבריתה מן האחריות נסתממה. הרצינות הפוליטית שוב חזרה לאופנה.

אך הגיבורים האמיתיים של תשכ"ה היו אלה שדאגו לוולת. סימל אותם חייל אל-מוני בשם **ארמון רייך**, שהקריב את חייו כדי להציל חיי ילדה שנסחפה בנחל. הצעיר של תשכ"ה היה אדם בעל הכרה פוליטית, שהרגיש צורך פנימי לפעול לשינוי פני החברה, ללחום בעול, להתגבר למען מטרה טובה.

הטיפוס המובהק ביותר של אדם צעיר כזה היה צעיר מזוקן שאיש לא ידע את שמו בראשית השנה: **אורי דיוויס**. לא היה זה טיפוס רגיל של גיבור ישראלי. הוא לא התבלט בצה"ל, אלא דוקא כסרבוך מלחמה. הוא נטש את ביתו הנוח, במרכז ישראל הראשונה, כדי להגשים את השקפתו ולגור בקרב ישראל השלישית — הכפר הערבי. אחרי עיון בעובדות וחקירת המצב, החליט להפר חוק ולהפגין נגד הפקעת אדמות הערבים. דרכו זו הובילה אותו לבית-הסוהר, בו בילה את מחצית השנה.

בצאתו משם, מבוגר ומנוסה יותר, לא נטש את המאבק. הוא העתיק אותו לשטח רחב יותר. כאשר יום העולם הזה את הקמת הכוח החדש, הצטרף אליו מיד. אולם כאשר אחד מעקרונות הגוף החדש נגד את מצפנו האישי — הסעיף שדיבר על הישול כונו של צה"ל — ויתר על מקומו ברשימת-המועמדים, שהבטיח לו סיכוי של ישיבה בכנסת. אך הוא לא פרש מן המאבק עצמו. הוסיף להצטיין בפעילות כמתנדב מסור למען הכוח החדש. דוגמתו של דיוויס היתה אופיינית לרבים, וגם דירבנה רבים. עשרות נאסרו עימו כאשר יצא למסקי-זיתים אסור. מאות יצאו להפר את החוק בשטח 9 כדי להודות עימו. אלפים התנדבו לעזור לכיח החדש, בתנועות-התנדבות ספונטאניות שלא היתה כדוגמתה מאז קום המדינה. ואפילו המפלגות החדש — הפעם תומכים צעירים, שפעלו אמנם בצורה פחות מתנדבת ופחות מסתכנת — איש בכנות — למען גופים כמו המערך ורפ"י.

מי שהתייאש מן הדור הצעיר, שגדל במדינה, יכול היה למצוא בתשכ"ה סיבה לעידוד.

„איך להצליח בעסקים בלי להותאמן? — איך באמת?”

שמואל בונים ככמאי, דובי זלצר כמלחין, ואיציק מנגר כמשורר, נתנו לקהל הישראלי את ההוי היהודי העממי בשירי המגילה. ולאחר ההצלחה הגדולה של כל אלה אין פלא שבסוף השנה נתקבל אפילו **גוגול** בצירוף מוסיקה, שירה וריקודים (רביזור). שנת תשכ"ה היתה אולי ענייה וקצרה, אבל כמה שהקנים צעירים, שכל החיים עדיין לפניהם, הספיקו לבצע בה את תפקידי חייהם. **אילי גורליצקי ויונה עטרי** ביצעו תפקידים מצויינים בשלמה המלך ושלמי הסנדלר. **בומבה צור** מצא את תפקיד-חיי כטוביה החולה בכנר על הגג, **גילה אלמגור** ביצעה את התפקיד הטוב ביותר שהיה לה עדינה כמאני בלאחר הנפילה, ועל כולם עלתה **מרים זורה**. היא שיחקה במי מפתח מתיירגיניה וולף תפקיד של מעין מכשפה מודרנית, אשה גתרתוח, שתיינית, נאפת ושחצנית, המחפה בחיספוסה על נשמת-הילדה שלה. על הכמיהה שלה לאהבה ולילדים. היא ביצעה את התפקיד כאילו נולדה בתוכו, והביאה לצופה הישראלי את אחת החוויות האמנותיות הגדולות שהיו לו השנה.

בשטח הבינלאומי קיבל אמנם מאמנה של הנבחרת הלאומית, **מילובאן ציריץ**, משכורת-ענק, אך הנבחרת עזדה מביזיון לביזיון. היא הפסידה בצורה מחפירה במישחקי הגביע העולמי נגד בלגיה ובולגריה. ההישג החשוב ביותר של הכדורגל הישראלי היה הישג של יוקרה. **נבחרת-הנוער של ישראל** זכתה ערב יום-העצמאות בבני-עאסיה. קבלת הפנים הנלהבת, לה זכו הנערים, הוכיחה פעם נוספת את האהבה הרבה שרווחים הצופים לשחקנים.

המהלומה שספג ציריץ בסוף השנה, כשהורשע על-ידי ועדת-המשמעת של התאחדות-הכדורגל של מולדתו, ויגוסלביה, בהשתתפות בקנוניה של קניית-מישחקים, הראתה כי הדג מסריח מן הראש. עקב פרשה זו התמוטט עולמו של ציריץ, והוא הפך תלוי יותר ויותר בחסדם של העסקנים המקומיים, המשלמים את משכורתו. דרכו של הכדורגל הישראלי בתשכ"ה היתה דרך של עליות וירידות. לשיא הגיעו הכדורסלנים שזכו במקום השישי באליפות אירופה בכדורסל במוסקבה — הישג חסרת-תקדים בספורט הישראלי. מיד לאחר השיא בא השפל. הליגה בכדורסל התפוצצה, בעיקבות האשמות על מישחקים מכורים. עד לסוף השנה לא הצליחו העסקנים להגיע ביניהם על חימוש הפעילות הסדירה בעונה הקרובה.

כדורסלן אחד איפיון בתשכ"ה את מצבו של ספורטאי בישראל. **אילן זייגר** המהפועל תל-אביב עזב בסוף השנה את קבוצתו, אחרי ארבע-עשרה שנות פעילות בה, הצטרף לקבוצה בלגית. זייגר, מעמודי-התורן של נבחרת-ישראל, שקע בחובות כספיים עקב פעילותו הספורטיבית, לא הצליח להשתחרר מהם למרות טפיחות-השכס של אוהדיו ומנהלי-קבוצתו. מחוסר כל מוסד עליון במדינה הדואג לספורטאים ולאינטרסיה-מדינה, נאלץ כל ספורטאי לזאג עצמו. זייגר הסיק את המסקנות, עזב את המדינה. המאורע הספורטיבי הבולט ביותר של השנה נערך בסופה. השבוע בו נערכה המכביה השביעית הראה לחובבי-הספורט הישראליים, כי קיימים ענפי-ספורט אחרים, נוסף על כדורגל וכדורסל. מאות האתלטים שהתמודדו במשך שבוע ימים נתנו תנופה חדשה לחבייהם הישראליים.

במכביה וכשלו, כרגיל, העסקנים שחוללו את שערוריית-השנה, כאשר מנעו מהרץ המצטיין **יאיר פנטילב** את נשיאת הלפיד בטכסה-הפתחה. האתלטים הישראליים לא הבריקו, נוכחו לדעת כמה חסר להם כדי להיות ראויים לשמש. בין הבודדים שבלטו היתה הקופצת-לגונה **מיכל לזרני**, ששרבה את השיא הלאומי, והאתלטית החיננית ביותר של ישראל, **חנה סמוך**, שזכתה במיספר שיא של חמש מדליות. בין השחיינים בלטו **אברהם מלמד**, שהציב תוצאה בינלאומית במישחה מאתיים מטר פרפר, וכן **שלומית ניר** הצעירה (12) ו**גרשון שפען**, ששברו את שיאיהם בקצב מסחרר.

ענף-השחיה גם הביא לתשכ"ה את ספורטאית-השנה שלו. בשנה בה התעסקו הכדורגלנים בבניית כספיים, הכדורסלנים בריב בינם לבין עצמם, והאתלטים עשו את צעדיהם הראשונים לקראת הישגים של ממש, בלטה ספורטאית אחת. בים הקנוניות והמשברים בהם טובע הספורט הישראלי, שחתה בהצלחה נערה צעירה, שבפעם הראשונה הצליחה להביא את תואר ספורטאית-השנה למין החלש. תשכ"ה היתה השנה של **איבונה טובים**. איבונה (17) הגיעה רק בתחילת תשכ"ה לישראל. הומינה זכתה בשחינית הגדולה ביותר שלה עד כה. תוך שמונה חודשים הצליחה טובים לשבור שבעה שיאים ישראלים בשחיה, והיא מחזיקה כיום בשיא ישראל ב-100' 200' 400' מטר חתירה, 100' מטר גב וב-200' 400' מטר מעורב אישי. התוצאה שקבעה ב-400' מטר מעורב-אישי, 5:49.6 דק', נחשבת למעולה ביותר.

השחיינים הישראליים, לצידה של איבונה, רשמו לזכותם הישגים נכבדים בתשכ"ה, כשברו על נבחרות-השחיה של יחן, תורכה ובולגריה בתוצאה משכונעת. דורגו על-ידי מומחים כנבחרת-השחיה הטובה ביותר במרחביה. גם בשטח זה ניכר חסרונה של יד מכונת, שתעודד ביתר-רשאת ענף זה, אחד הבודדים בהם יכולים ספורטאים ישראליים להגיע להישגים של ממש.

בסוף תשכ"ה התלונן מאמן-השחיה של נבחרת-ישראל על חוסר העידוד לשחינים בצבא. והנזק הרב הנגרם להם עקב כך. היתה זו עוד הוכחה לביבול השורר בחוגיה-השטון במדינה ביחסם לספורט. כדורגלנים מליגה ג' זוכים ליתר תמיכה משחיני נבחרת-ישראל. איבונה, בעלת השיער השחור והעיניים הצוחקות, המחוקות בביתה מאה-וחמשים מדליות, פרי שחיה של ארבע שנים, היתה בסוף תשכ"ה התקוה הגדולה של הספורט הישראלי. תקוה כי יקום ספורטאי שיפרוץ את הדך ויקנה לישראל מקום על במת הספורט העולמי.

שופטים חסרי אונים

העובדה המשפטית המכרעת של ישראל התבלטה השנה יותר מאשר בכל שנה קודמת: אי-יכולתו של השופט הישראלי לשפוט דין-צדק, כאשר החוק עצמו מגלם עול משחזר. החוקה של ארצות-הברית — אחד המיסמכים הגדולים של האנושות — מעניקה לבית-המשפט העליון את הסמכות ללא-עידעור לבטל חוקים של בתי-המחוקקים ומעשים של הרשות המבצעת, אם הם נוגדים לדעתו את זכויות-האדם המובטחות בחוקה. השנה השתמש בית-המשפט האמריקאי בסמכות זו באופן נמרץ, כאשר ביטל במחייד את עצם ההרכב הבלתי-צודק של בתי-המחוקקים ברוב מוזינות ארצות-הברית.

בישראל אין לבית-המשפט סמכות כזאת. מאז הכנסת הראשונה עשו המפלגות יד אחת כדי למנוע ממנו סמכות זו — על ידי כך שמנעו את חקיקתה של חוקה. כתוצאה מכך הפך בית-המשפט הישראלי עבד לחוקי-עולה בלתי-ספורים, הנוגדים את מצפונם של שופטים רבים, ושהביאו לאי-מעשים מהם להירהורי-התפטרות נסת-רים. הדבר חדר לתודעת-הציבור כאשר קיב-לה הכנסת את חוק לשון הרע — חוק ש-היה מבתבל ממש אוטומטית על-ידי בית-המשפט העליון של ארצות-הברית.

האיש שחוקק חוק זה היה שר-המשפטים **דוב יוסף**. הוא גם אותו איש שלחם, יותר מכל אדם אחר במדינה, נגד קבלתה של חוקה. בכך הוכיח עיקביות גמורה. מפני שהוא מסמל את המצב הקיים מגיע לו תואר איש-המשפט של תשכ"ה — הענקה שיש בה כדי להחריד כל שוחר-צדק בישראל.

כמה מסעיפי חוק לשון הרע החרידו גם את שופטי בית-המשפט העליון. על כן נקטי יוזמה בלתי-רגילה: הם שיגרו את אחד מחבריהם, השופט-העליון **בנימין הלוי**, אל ועדת-החוק בכנסת, כדי למחות נגד הסעיף שביקש להפוך כל משפט על לשון-הרע לטורי. החזעה נענתה למראית-עין לבקשה זו — אך לא שינתה למעשה את המצב.

בשטחים אחרים גילו השופטים אומץ-לב רב יותר. המשפטן השנוי-במחלוקת ביותר של ישראל, השופט העליון **אמץ לב**, הצליח להסעיר שוב את הציבור הדתי, כאשר תבע בפסק-דין נועז לבטל את סעיפי החוק הפלילי היונקים את השראתם מימיה-בנינים, והמטילים עונשים על הפלות מלאכותיות, יחסים הומו-סכסואליים מרצון בין מבוגרים, וחטאים דומים. בכך התנגש עם היועץ המשפטי, **משה ברנזאב**, משרתו הנאמן של דוב יוסף וחסידי בן-גוריון, שציהה לבטל את הוראות חיים כהן בשטח זה.